

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

**Directoraat-generaal Natuur
& Regio**

Directie Natuur en Biodiversiteit

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres

Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Ons kenmerk

DGNR-NB / 14053680

Uw kenmerk

2014Z00430/2014D00886

Datum 3 april 2014
Betreft Reactie op EO-uitzending van 'Zonderzoekt' betreffende de illegale
handel in en mishandeling van apen

Geachte Voorzitter,

Naar aanleiding van het verzoek van uw vaste commissie voor Economische Zaken d.d. 14 januari 2014, doe ik u middels deze brief mijn reactie toekomen op de illegale handel in en mishandeling van apen die wordt aangekaart in de tv-uitzending van het EO-programma Zonderzoekt, getiteld 'Een exotisch dier als huisdier?!'.

Aanleiding

In de uitzending wordt aan de hand van een aantal items de illegale handel in exotische diersoorten aan de kaak gesteld. In één van de items wordt door één van de presentatoren een berberaap gekocht in Marokko, met als doel te proberen deze Nederland binnen te smokkelen. Op de grens tussen Marokko en Spanje worden wel de paspoorten van de inzittenden gecontroleerd, maar de aap in het bagageruim wordt niet gevonden. Er wordt geclaimd dat de programmamakers het berberaapje "zo mee hadden kunnen nemen naar Nederland".

Nederlandse bevoegdheid

De Nederlandse overheid heeft slechts beperkte bevoegdheden met betrekking tot veel van de problemen die worden aangekaart. In de uitzending wordt een berberaap, via de grens tussen Marokko en Spanje, de Europese interne markt binnengesmokkeld. De beelden waarop de mishandeling van apen te zien is, zijn in Marokko opgenomen.

Wetgeving

De aap die in de uitzending wordt gesmokkeld is een berberaap (*Macaca sylvanus*); de handel in deze soort wordt gereguleerd aan de hand van EU-CITES regelgeving. De soort staat op Bijlage B. Dit houdt in dat de exporteur voorafgaand aan de export van het dier een exportvergunning moet laten zien, verstrekt door de management autoriteit van het land van export, in dit geval Marokko. Het is de verantwoordelijkheid van de Nederlandse douane om bij de import van een Bijlage B soort te controleren of de exportvergunning in orde is. In verband met de open grenzen binnen de Europese Unie is er echter alleen douane aanwezig aan de buitengrenzen van de EU, namelijk in de havens en luchthavens.

Daarnaast bestaat er in Nederland een in de Flora- en faunawet vastgelegd bezitsverbod voor particulieren op het houden van apen. Om een aap te mogen houden is dus een ontheffing van dit verbod nodig. Deze ontheffingen worden in Nederland vrijwel alleen aan dierentuinen afgegeven. Zonder een ontheffing mag een aap niet gehouden worden. De handhavende autoriteit op dit gebied is de NVWA.

Handhaving

Binnen de Nederlandse grenzen houdt de NVWA toezicht op de natuurwetten, de veterinaire wetgeving, de wettelijke regels met betrekking tot dierproeven en de welzijnswetgeving. Vanuit die vier perspectieven heeft de NVWA het toezicht op doelgroepen, die exotische dieren zoals apen kunnen houden.

De NVWA heeft een landelijk team natuurbescherming, dat het toezicht uitvoert op de naleving van de Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet. Dit landelijk team natuurbescherming bestaat uit 22 fte's.

Naar aanleiding van specifieke projecten, meldingen en signalen die bij de NVWA en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) binnenkomen, worden inspecties uitgevoerd bij bepaalde doelgroepen.

Levende dieren van buiten de EU mogen alleen worden ingevoerd via aangewezen BIP's (Border Inspection Posts). Aangewezen BIP's in Nederland zijn Schiphol Amsterdam Airport, waarlangs de meeste invoer plaatsvindt, en Maastricht Aachen Airport, waar in beperkte mate levende dieren worden ingevoerd. De haven van Rotterdam is geen erkende BIP, er worden dus in principe geen levende dieren via de haven Nederland ingevoerd. Op het moment dat deze toch zouden worden aangetroffen worden ze niet toegelaten. Wanneer ze wel binnen zouden worden gebracht gebeurt dat illegaal. Om deze illegale activiteiten te voorkomen wordt door de Douane toezicht gehouden en vinden er opsporingsactiviteiten plaats.

De NVWA werkt samen met de Douane, RVO.nl, politie en Justitie. De Douane controleert de buitengrenzen en de NVWA en de politie controleren het binnenland. RVO.nl fungeert als management autoriteit voor de CITES wetgeving en handhaaft de Flora- en faunawet bestuursrechtelijk. De NVWA ondersteunt deze medehandhavers met kennis en capaciteit.

Op Schiphol is een goede samenwerking tussen Douane en de NVWA als het gaat om de import van dieren.

Geconstateerde overtredingen met betrekking tot apen

In de afgelopen jaren heeft de NVWA zeer regelmatig dierentuinen, opvangcentra en circussen geïnspecteerd. In de verschillende doelgroepen is het afgelopen jaar het volgende vastgesteld:

- Smokkel van apen naar Nederland is een zeldzaam verschijnsel. Wel zijn vorig jaar twee dode apen (*bushmeat*) in beslag genomen tijdens wegcontroles van de politie.

- Vorig jaar is bij een circus een solitair levende aap in beslag genomen.
- Dit jaar heeft de NVWA op verzoek van RVO.nl 19 witoorpenseelaapjes van een particulier in bewaring genomen. Hoewel deze apen volstrekt illegaal gehouden werden, zijn ze goed verzorgd.
- Bij opvangcentra zijn geen overtredingen met betrekking tot apen vastgesteld.
- Bij één dierentuin zijn overtredingen van het Dierentuinbesluit met betrekking tot het welzijn van apen vastgesteld. De overtredingen bij de betreffende dierentuin worden bestuursrechtelijk gehandhaafd door RVO.nl en de NVWA ziet daarop toe. In de betreffende dierentuin wordt de huisvesting verbeterd.

Ten slotte ziet de NVWA toe op de naleving van veterinaire eisen die gelden bij import van dieren aan de buitengrenzen van de EU in Nederland.

Alle levende dieren worden aan een verplichte veterinaire invoercontrole onderworpen. Voor apen is er een voorgeschreven gezondheidscertificaat. De apen moeten komen uit een door het derde land erkende instelling, dierentuin of centrum en de invoer of doorvoer is slechts toegestaan als de apen bestemd zijn voor instellingen, instituten of centra als bijvoorbeeld dierentuinen of erkende proefdierlaboratoria. De apen moeten welzijnsvriendelijk worden vervoerd ((EG) nr. 1/2005, de IATA normen en CITES richtsnoeren).

- In 2012 zijn 3 partijen geïnspecteerd: 26 apen uit Guyana voor Zuid-Afrika, 9 apen uit Peru voor Thailand en 39 apen uit Suriname naar Thailand. Van de laatste zending waren 13 aapjes gestorven onderweg omdat de temperatuur tijdens het vervoer te laag was.
- In 2013 zijn er 4 partijen geïnspecteerd: 4 apen uit Canada naar Thailand, 6 apen uit Peru naar Groot-Brittannië, 5 apen uit Peru naar Maleisië en 2 apen uit Singapore naar Nederland. In 2013 zijn er geen onregelmatigheden vastgesteld.

Er zijn ook bij de Douane geen recente gevallen van smokkel van apen via Schiphol of de haven van Rotterdam bekend.

Enforcement Working Group

Binnen de EU wordt, op het gebied van CITES handhaving, nauw samengewerkt tussen de lidstaten. Tweemaal per jaar komen handhavers bijeen onder leiding van de Europese Commissie om zaken, trends en ontwikkelingen te bespreken in de Enforcement Working Group. Tussen deze bijeenkomsten door is er ad hoc of via de geëigende kanalen zoals rechtshulpverzoeken, contact tussen de lidstaten. Ik zie dit platform als een goede mogelijkheid voor Nederlandse handhavers om, bijvoorbeeld met de handhavers in Spanje, kennis uit te wisselen en ongeoorloofde zaken te signaleren.

(w.g.)

Sharon A.M. Dijkma
Staatssecretaris van Economische Zaken